

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. Etiam in præsenti statu naturæ lapsæ homo habet libertatem indifferentiæ circa bonum, & malum, ita ut benè vel malè operetur pro arbitrio, & absque antecedenti ad unum determinatione intrinseca.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

operando cum libertate indifferentia. Ergo homo sine libertate indifferentia nec peccat, nec peccare potest.

Confirm. Ibi non est demeritum, ubi non est peccatum. Atqui ubi non est libertas indifferentia, ibi non est peccatum. Ergo, &c. *Prob. min.* Ibi non est peccatum, ubi id, quod fit, non potest non fieri, aut id quod omittitur, non potest non omitti. Atqui ubi non est libertas indifferentia, ibi id, quod fit, non potest non fieri, & id quod omittitur, non potest non omitti. Ergo, &c. *Prob. maj.* Nam ibi non est peccatum, ubi Deus nihil exigit, nihil precipit, ubi id, quod fit, non potest non fieri, aut id, quod omittitur, non potest non omitti. Deus enim, ut ait Trid. sess. 6. c. 11. *impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adiuvat, ut possis; cuius mandata gravia non sunt, cuius iugum suave est, & onus leve.* Ergo, &c.

Dices, cum Novatoribus: Impossibilitas servandi mandata divina nec excusat, nec excusare potest, si nobis voluntaria est. Atqui nobis voluntaria est. Ergo cum impossibilitate servandi mandata divina, & consequenter cum antecedenti necessitate faciendi id, quod est omittendum, aut omittendi id, quod est faciendum, verè peccamus. Ergo ad peccandum necessaria non est immunitas ab antecedenti necessitate faciendi id, quod omittendum, aut omittendi id, quod faciendum est. R. 1. dist. majorem. Impossibilitas servandi mandata divina nec excusat, nec excusare potest: si nobis voluntaria est, sic ut possumus illam pro arbitrio tollere, vel non tollere. C. seq. maj. Si nobis voluntaria est, ita tamen ut non possumus pro arbitrio illam tollere. N. seq. maj. Itaque si mandata divina nobis servatu impossibilia sunt, & ita impossibilia, ut hanc impossibilitatem non possumus tollere, per hanc impossibilitatem excusamur à peccato, cum mandata divina transgredimur: nemo enim peccat in eo, quod cavere non potest, ut ait S. Augustinus.

R. 2. neg. min. 1. Quia est de falso supponente: supponit enim quod falsum est & contra fidem, nempe quod mandata divina nobis sint observatu impossibilia. 2. Quia, dato quod nobis observatu impossibilia sint, falsum est, quod nobis sit voluntaria, saltem quantum ad imputabilitatem requiritur, hæc impossibilitas. Nam si nobis voluntaria est, certè, ut aiunt Novatores, in culpa Adami, quæ est moraliter nostra. Atqui hoc dici non potest. Nam necessitas moriendi, ægrotandi, patiendi motus inordinatos concupiscentiæ, & habendi aliquos defectus naturales tam corporis, quam animi, tam est effectus culpe Adami, quam præterita impossibilitas divinorum mandatorum, & tamen necessitas illa nobis voluntaria non est in culpa Adami, saltem quantum oportet ad imputabilitatem: non enim imputatur nobis à Deo, quod moriamur, quod aliquando ægrotemus, cum sine ulla nostra personali culpa ægrotamus; quod patiamur inordinatos motus concupiscentiæ, cum eos inviti patimur: item huic non imputatur à Deo, quod nascatur cæcus, aut isti quod nascatur claudus, aut illi quod nascatur amens, &c. Ergo præterita divinorum mandatorum impossibilitas non est nobis voluntaria in Adami culpa, saltem quantum oportet ad imputabilitatem.

R. denique 3. Dato non solum, quod mandata divina nobis sint observatu impossibilia, sed etiam quod hæc impossibilitas etiam sufficienter ad imputabilitatem nobis sit voluntaria in culpa Adami, vel hanc impossibilitatem tollere possumus, vel non. Si primum, non affert necessitatem antecedentem, & sic cum illa manet libertas indifferentia circa observationem mandatorum divinorum, quæ proinde non observando, peccamus & demeremur. Si secundum, tandiu quidem Deus nobis imputare potest, quod ejus mandata servare non possumus, quandiu originalis culpa nobis per baptismum in te susceptum, aut

Simonnet Theol. Tom. I.

alia via non remittitur: at minime potest imputare mendacia, furta, sacrilegia, &c. quæ ex tali impossibilitate admittimus. Ratio est, quia Deus non potest precipere impossibilia, etiam cum hæc impossibilitas oritur ex aliqua nostra culpa personali, si non est in nostra potestate, ut eam tollamus, vel non tollamus pro arbitrio. Sic si quis sibi ipse eruat oculos, ne Breviarium recitet, Deus poterit quidem illi imputare, quod sibi oculos eruerit, & eruido, sibi Breviarii recitationem impossibilem effecerit; at non poterit exigere ab eo, eique precipere, ut, erutis oculis, Breviarium recitet; quod vel solo lumine naturæ notum est.

ARTICULUS VIII.

Utrum in presenti statu naturæ lapsæ homo habeat libertatem indifferentia circa bonum & malum.

RESPONSIO.

Etiam in presenti statu naturæ lapsæ homo habet libertatem indifferentia circa bonum & malum ita ut bene vel malè operetur pro arbitrio, & absque antecedenti ad unum determinatione intrinseca. Est de fide contra Lutherum & Calvinum, quos sequitur Janenius, qui cum illis docet, hominem in presenti statu nunquam bonum aut malum operari ex propria determinatione, sed solum spontè, prout à delectatione cælesti ad bene, vel à delectatione terrena ad malè agendum prædeterminatur.

Prob. ex Scrip. Nam 1. Genesi. c. 4. Deus Cain sic alloquitur: *Quare iratus es, & cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris, recipies (mercedem,) sin autem malè, statim in foribus peccatum tuum aderit: sed sub te erit appetitus ejus (peccati,) & tu dominaberis illius (appetitus scilicet ad peccatum allicientis.)* Hæc autem verba ad hominem in statu naturæ lapsæ existentem diriguntur, & in eis multa ad rem nostram occurrunt ponderanda, & 1. quidem illud, *Quare irasceris?* quod aperte significat Cainum potuisse non irasci adversus fratrem suum Abelem, nec eum odisse: non enim dicimus homini v. gr. *Quare non volas?* quia scimus hominem non posse volare, quantumcumque id velit. 2. Illud, *Si bene egeris, recipies, sin autem malè, &c.* Quod etiam aperte significat facultatem se ipsum determinandi ad bonum vel ad malum: non enim dicimus v. g. homini cæco: *Si solem videris, mercedem recipies, sin minus, &c.* quia scimus hominem cæcum non posse pro arbitrio videre vel non videre solem. 3. Illud, *Sub te erit appetitus peccati, & tu dominaberis appetitui ad peccatum allicienti;* quo nihil expressius dici potest contra necessitatem peccandi, cum peccatur: si enim homo, quando peccat, necessariò peccat, manifestum est ipsi non subesse appetitum peccati, sed potius appetitui peccati ipsum subesse: neque ipsum dominari appetitui peccati, sed potius appetitum peccati ipsi dominari: nam eatenus homo dici potest dominus appetitus peccati, quatenus potest pro arbitrio illi cedere vel non cedere, quatenus potest illi non obsequi, & si obsequitur, ex propria determinatione obsequitur.

2. Deuter. cap. 30. Moyses sic alloquitur Israelitas: *Testes invoco hodie cælum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem. Elige ergo vitam, ut & tu vivas, & semen tuum, & diligas Dominum Deum tuum, atque obedias voci ejus, & illi adhaereas.* Eodem Israelitas simili modo adhortatur Josue cap. 24. ubi sic ait: *Nunc ergo timeate Dominum, & servite ei perfectò corde atque verissimo, & auferet Deus, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia & in Egypto, ac servite Domino: sin autem malum vobis videtur ut Domino serviat, optio vobis datur: Eligite hodie quod placet, cui servire potissimum debeatis, utrum diis, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrahæorum, in quorum terra habitatis: Ego autem & domus mea serviemus Domino. Quæ Moyses & Josue adhortationes, ut per se manifestum est,*

Z 3 non

non potuerunt serio dirigi, nisi ad homines planè immunes ab antecedenti live ad bonum live ad malum determinatione intrinseca.

3. Eccli. c. 15. dicitur: *Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui, Adjecit mandata & precepta sua: Si volueris mandata servare, conservabunt te... Apposuit tibi aquam & ignem; ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum; quod placuerit ei, dabitur illi.* Quibus verbis luculenter exprimitur libertas indifferentiæ circa bonum & malum, hominique, etiam lapsi, attribuitur. Nam quod ibi Scriptura loquatur de libertate hominis etiam in statu nature lapsæ, patet 1. ex antecedentibus, ubi hominem lapsum alloquitur, & adhortatur Ecclesiasticus, 2. Ex S. Augustino, qui hunc locum lib. de grat. & lib. arb. cap. 2. allegat ad probandam libertatem hominis lapsi, & eo recitato, sic exclamat: *Ecce apertissime videmus expressum liberum humane voluntatis arbitrium.*

Prob. ex Patribus. 1. S. Irenæus lib. 4. contra hæreses c. 9. sic ait: *Homo rationalis, & secundum hoc similis Deo, liber in arbitrio factus, & sua potestatis, ipse sibi causa est, ut aliquando quidem frumentum, aliquando autem palea fiat.* Certe qui suæ potestatis est, qui sibi ipse causa est, ut modò frumentum sit per bona opera, modò palea sit per opera mala, non subiacet antecedenti necessitati; non ex antecedenti necessitate, sed ex propria determinatione modò bonum, modò malum operatur.

2. Origenes in præmiq. libri 1. Periarchon, hæc habet: *Est & illud definitum in ecclesiastica prædicatione, omnem animam rationabilem esse liberi arbitrii & voluntatis... Unde & consequens est intelligere, non nos necessitati esse subiectos, ut omnimodo, etiamsi nolimus, vel bona vel mala agere cogamur. Si enim nostri arbitrii sumus, instigare fortasse possunt aliquæ virtutes ad peccatum, & aliæ juvare ad salutem: non tamen necessitate cogimur vel agere recte, vel male. Quod fieri arbitrantur, qui stellarum cursum & motus causas dicunt humanorum esse gestorum, non eorum que extra arbitrii accidunt libertatem, sed eorum que in nostra sunt posita potestate.* Quod autem hic Origenes a libertate arbitrii excludat omnem antecedentem necessitatem, etiam voluntariam, & sic homini lapsi attribuat libertatem indifferentiæ circa bonum & malum, & attribuat tanquam rem fide certam, patet 1. ex toto textu. 2. Ex eo quod Origenes loquatur contra eos, qui omnes actus nostros, etiam illos, qui dicuntur esse positi in nostra potestate, stellarum motibus attribuebant, tanquam causas, non vim affectu, nam ne id quidem somniarunt unquam; sed antecederet ad unum intrinsecè alliganti, nec spontaneitatem, quam ipsi experiebantur, sed solam activam indifferentiam excludenti.

3. Tertullianus lib. 2. contra Marcionem c. 6. ita loquitur: *Tota libertas arbitrii in utramque partem concessa est illi (homini), ut sui dominus constanter occurreret, & bono sponte servando, & malo sponte vitando.* Ubi per *sponte*, idem intelligit ac, ex propria determinatione, ex propria electione: alioqui perperam dicit homini libertatem arbitrii in utramque partem concessam esse, hominem sui dominum esse; qui enim necessitati, etiam voluntariæ, subiectus est, certe sui dominus non est.

4. S. Hilarius enarratione in Psal. 2. sic ait: *Uniusque nostrum libertatem vita sensumque permisit (Deus) non necessitatem in alterutrum affigens... Quid honoris ac præmii bonitatis necessitas mereretur; cum malos nos esse vis quadam nobis conferta non sine? Voluntati ergo permessa bonitas est, ut præmium sibi voluntatis bonitatis acquireret... Penam devotæ & contemptæ bonitatis adjecit, ut cum libertatem nobis voluntatis ad bonitatem promerendam reliquisset, quia meritum nature necessitas non haberet, libertatem ipsam quotidie propositus è contrario pænæ terror argueret.* Quibus verbis apertè declarat S. Hilarius Deum noluisse, ut homo, etiam lapsus, subiaceret necessi-

ti, etiam voluntariæ, qualis profectò esset naturalis necessitas, ut posset ex propria determinatione & electione bonum operari, & sic bonum operando mereri.

Porrò cum laudatis Patribus idem planè sentiunt circa libertatem hominis lapsi ceteri omnes, ut ingenue fateatur Calvinus, in quo sanè sinceritate & æquitate superior est Jansenio, qui omnes ferè Patres sui erroris patronos facit, eorumque testimonia, etiam ea, quæ sibi adversantur vel maximè, non cunctatur pro sua sententia proferre.

Prob. ex Conc. Trid. Nam sess. 6. cap. 1. declarat in homine lapsi liberum arbitrium minimè extinctum fuisse, *viribus licet attenuatum & inclinatum*, Et Can. 5. sic pronunciat: *Si quis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum amissum & extinctum esse dixerit... anathema sit.* His autem locis sententiam Lutheri & Calvini circa libertatem hominis lapsi dampnari à Synodo, nemo est qui dubitet. Unde sic argumentor. Synodus his locis eam libertatem attribuit homini lapsi, quam negabant Lutherus & Calvinus negando liberum arbitrium. Atqui Lutherus & Calvinus eatenus negabant hominem lapsum esse liberi arbitrii, quatenus volebant hominem lapsum immunem esse à simplici necessitate, & volebant esse immunem tantum à coactione circa bonum & malum, utpotè ad bonum à gratia præveniente, quando bene agit, & ad malum à concupiscentia, quando male agit, prædeterminatum. Ergo Synodus his locis homini lapsi attribuit immunitatem à simplici necessitate, & consequenter libertatem indifferentiæ circa bonum & malum. Major hujus argumenti evidens est evidentia facti. Minor verò constat pro Luthero, ex libro de servo arbitrio; pro Calvino, ex lib. 2. instit. c. 3. & ex lib. 2. contra Pighium, verbis alijs jam relatis.

Porrò cum Synodo Tridentina citari etiam potest Constantiensis in condemnatione articulorum Vvicleffi, qui ante Jansenium homini lapsi attribuit liberum arbitrium nomine tenus, volens scilicet ad rationem liberi arbitrii sufficere solam immunitatem à coactione, & ita in homine manere libertatem arbitrii circa bonum & malum cum antecedenti necessitate, sed simplici, modò bonum, modò malum operandi, ut constat ex Thoma Valdensi lib. 1. doctrinalis fidei art. 1. c. 22. & 23. In hoc tamen inter se discrepant Vvicleffus & Jansenius, quod hic necessitatem illam cum Luthero & Calvino à delectatione cælesti & terrena repetat, ille verò repeteret à præscientia divina.

Prob. Denique ratione Theologica. Homo in hoc statu nature lapsæ potest mereri & demereri, & re ipsa meretur bene agendo propter Deum, & male agendo demeretur, ut fides docet, & farentur adversarii. Atqui sine libertate indifferentiæ homo neque mereri potest bene agendo, neque male agendo demereri, ut accuratè probatum est art. præcedenti. Ergo, &c.

ARTICULUS IX.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1. Liberum hominis arbitrium læsum fuit per peccatum primi parentis. Ergo homo non habet liberum arbitrium in statu nature lapsæ. *R. n. conf.* Aliud enim est liberum hominis arbitrium læsum esse, & aliud fuisse extinctum per peccatum Adami. Liberum igitur hominis arbitrium per peccatum Adæ viribus attenuatum & inclinatum fuisse confirmatur cum Trid. Sess. c. 1. At cum eodem eadem sess. can. 5. negamus amissum & extinctum esse, & contrarium sentientibus anathema dicimus. Porrò liberum hominis arbitrium læsum est per peccatum Adæ, non quia per hoc peccatum voluntas hominis physicè mutata, vel diminuta est; est enim ipsa animæ rationalis substantia, quæ nec mutari potest, nec minui